

Inriktning för funktionshinderspolitiken

Till socialutskottet

Socialutskottet beslutade den 19 september 2017 att ge trafikutskottet tillfälle att senast den 17 oktober 2017 yttra sig över proposition 2016/17:188 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken samt motioner som väckts med anledning av propositionen.

Trafikutskottet begränsar yttrandet till de delar i propositionen som berör trafikutskottets beredningsområde samt motion 2016/17:3752 (L) yrkande 3.

Trafikutskottet anser att socialutskottet bör avstyrka motionsförslaget.

I yttrandet finns en avvikande mening (L).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen redovisar regeringen sin funktionshinderspolitik som utgår från Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Regeringen framhåller att funktionshinderspolitiken är en del i arbetet för ett mer jämlikt samhälle, där människors olika bakgrund eller förutsättningar inte ska avgöra möjligheten till delaktighet i samhället. I propositionen lämnas förslag till ett nytt nationellt mål för funktionshinderspolitiken med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt. Vidare föreslås en ny inriktning för genomförandet av funktionshinderspolitiken som ska ersätta den nuvarande inriktningen. Regeringen föreslår även ett antal åtgärder som syftar till att bidra till det nationella målet för funktionshinderspolitiken.

Trafikutskottets beredningsområde berörs huvudsakligen i två avsnitt: 7.3 It-politiken och 7.4 Transporter.

It-politiken

Regeringen påminner om att det övergripande it-politiska målet bl.a. innebär att alla som vill ska kunna använda digitaliseringens möjligheter, oavsett personliga förutsättningar som t.ex. funktionsnedsättning. Regeringen pekar också på att Post- och telestyrelsen (PTS) har ansvar för att säkerställa att alla, inklusive personer med funktionsnedsättning, har tillgång till elektroniska kommunikationstjänster och att myndigheten därför även upphandlar sådana kommunikationstjänster som anses vara av särskild vikt för personer med funktionsnedsättning, t.ex. bild- och texttelefoni. PTS ska vidare främja utvecklingen och användningen av elektroniska kommunikationstjänster för personer med funktionsnedsättning och har inom ramen för detta anordnat innovationstävlingar inom området sedan 2010.

Regeringen bedömer i propositionen att PTS bör få i uppdrag att inrätta ett antal användarråd för att öka kunskapen om aktuella behov hos användargrupper och att identifiera hinder för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska få tillgång till information och kommunikation. Vidare bör relevanta åtgärder identifieras i syfte att öka den digitala delaktigheten.

Regeringen bedömer även att PTS bör få i uppdrag att redovisa hur verksamhet som finansieras av anslaget 2:2 Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade i budgetpropositionen för 2017 bidrar till att uppfylla regeringens jämställdhetspolitiska mål. Regeringen framhåller att kunskaperna om hur jämställdhetsperspektivet tillämpas behöver öka.

Transporter

I propositionen pekar regeringen bl.a. på att arbetet med att öka tillgängligheten inom transportområdet pågår kontinuerligt inom transportmyndigheterna och att åtgärder för att förbättra verksamheten beslutas och vidtas fortlöpande.

I propositionen gör regeringen bl.a. bedömningen att Myndigheten för delaktighet (MFD) bör få i uppdrag att analysera kvaliteten i utförandet av färdtjänstresor. Om analysen visar att åtgärder behöver vidtas för att förbättra kvaliteten, bör förslag på sådana åtgärder lämnas.

Regeringen bedömer även att Trafikanalys bör få i uppdrag att kartlägga hinder för tillgänglighet och användbarhet inom kollektivtrafiksystemet för personer med funktionsnedsättning. I propositionen gör regeringen bedömningen att trots positiv utveckling på området i form av ökat antal tillgängliga tåg- och busstationer behöver åtgärder vidtas för att kartlägga hinder för tillgänglighet från ett s.k. hela-resan-perspektiv. Det kan gälla t.ex. information, gångmiljö, hållplatser, trafiksystem, fordon och service.

Motionen

I motion 2016/17:3752 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 3 efterfrågas en bredare översyn, där man i ett sammanhang ser över de många olika insatser som finns för att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att förflytta sig. Motionärerna pekar på att kollektivtrafiken, bilstödet, mobilitetsstödet och färdtjänsten i stor utsträckning är kommuniserande kärn och samtidigt hänger ihop med t.ex. ledsagning, hjälpmedel och parkeringstillstånd. I motionen framhålls att en alltför snål tilldelning av parkeringstillstånd, eller avgiftsbeläggning av parkering för personer med funktionsnedsättning, i praktiken gör en anpassad bil svårare att använda. En utredning bör därför se över hur olika insatser kan samverka och komplettera varandra för största möjliga delaktighet och självständighet för den enskilde.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla betydelsen av de angelägna frågor som regeringen behandlar i propositionen. Utskottet anser att åtgärder dels för att göra kollektivtrafiken användbar för personer med funktionsnedsättning, dels för att främja den digitala delaktigheten i grunden är demokratifrågor, dvs. det handlar om att skapa möjligheter för alla att på lika villkor arbeta, studera och delta i olika aktiviteter i samhället.

Alla som vill ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter. Det är därför av stor betydelse att arbetet för att främja digital delaktighet bedrivs brett och aktivt. I propositionen aviserar regeringen bl.a. att PTS bör få i uppdrag att inrätta ett antal användarråd för att öka kunskapen om aktuella behov hos användargrupper och att identifiera hinder för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska få tillgång till information

och kommunikation. Vidare bör relevanta åtgärder identifieras för att öka den digitala delaktigheten. Mot ovanstående bakgrund välkomnar utskottet ett sådant uppdrag till PTS. Utskottet kan konstatera att det görs omfattande insatser på området men att det fortfarande finns behov av åtgärder för att främja en ökad digital delaktighet bland delar av befolkningen.

Frågor om färdtjänst och tillgänglig kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning har hög prioritet för trafikutskottet. Det var också mot den bakgrunden som trafikutskottet den 21 februari 2013 beslutade att genomföra en uppföljning av resultaten av statens insatser för att förbättra transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Uppföljningen Hela resan hela året! – En uppföljning av transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning (2013/14:RFR5) visar att det fortfarande finns många hinder som försvårar resandet. Utskottet konstaterade att det görs olika insatser för att öka tillgängligheten, men att detta arbete i många delar inte är samordnat, och att det finns mycket kvar att göra. Uppföljningen visade också att det ser olika ut i olika delar av landet och att det finns oklarheter i regelverket som därför också tolkas olika. Vidare framgår det av utskottets uppföljning Kollektivtrafiklagen – en uppföljning (2015/16:RFR14) att begreppet ”fullt tillgängliga” i lagen bör preciseras och att vissa problem med samordning och ansvar för funktionshindersfrågorna inom kollektivtrafiken bör ses över. Utskottet har tidigare framhållit bl.a. i betänkande 2016/17:TU1 att det är angeläget att regeringen – med utgångspunkt i de problem som uppmärksammades i utskottets rapport Hela resan hela året! – återkommer till riksdagen med en mer utförlig redovisning av vilka insatser som görs och vilka resultat som uppnås. Utskottet ser därför mycket positivt på att flera av de iakttagelser som utskottet gjorde i samband med nämnda uppföljningar bör kunna komma att beröras i de uppdrag som aviseras i den här behandlade propositionen. I sammanhanget vill utskottet även, liksom det tidigare har gjort, lyfta fram att den anpassning som är nödvändig för somliga också oftast gör det lättare för alla. Utskottet har även tagit del av att en särskild utredare har fått i uppdrag av regeringen att analysera reglerna för särskilda persontransporter, som exempelvis färdtjänst. Utskottet välkomnar skrivningarna i propositionen om att det aviserade uppdraget till MFD och den nyss nämnda utredningen samordnar sina överväganden och förslag.

Med anledning av motionsförslaget vill utskottet även lyfta fram att riksdagen i december 2016 antog propositionen Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling (prop. 2016/17:21) där regeringens prioriteringar och ekonomiska ramar för transportinfrastrukturen för 2018–2029 anges. I propositionen framhålls tillgänglighet och vikten av bl.a. universell utformning och myndigheternas kunskap om funktionsnedsättningar. Det framhålls bl.a. att en mångfald av resenärer med olika förutsättningar och behov ställer höga krav på ett tillgängligt samhälle och att det är viktigt att samtliga trafikslag och transportsystemet som helhet utvecklas och anpassas så att alla kan använda

det. I betänkande 2016/17:TU4 välkomnade utskottet att frågorna om tillgänglighet har hög prioritet för regeringen och framhöll att det avser att följa utvecklingen noga. Utskottet har vidare tagit del av att det i Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018–2029 bl.a. anges att planförslaget innebär en fortsatt positiv utveckling mot det transportpolitiska funktionsmålet när det gäller de delar som Trafikverket ansvarar för. Utskottet vill också framhålla att regeringen hösten 2016 beslutade om två förordningsändringar för att motverka fusk med och missbruk av parkeringstillstånd. Den ena ändringen i förordningen (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall gör det lättare för kommunerna att flytta fordon som använder ett ogiltigt parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Den andra ändringen, i förordningen (1976:1128) om felparkeringsavgift, höjde det högsta beloppet på en felparkeringsavgift som en kommun kan ta ut till 1 300 kronor. Ändringarna ger kommunerna förbättrade förutsättningar att bedriva en effektiv parkeringsövervakning samt minskar incitament till fusk och missbruk av parkeringstillstånd.

Utskottet ser avslutningsvis mycket positivt på att det viktiga arbetet med att utveckla färdtjänsten och öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning fortsätter. Utskottet välkomnar mot den bakgrunden de aviserade uppdragen till Trafikanalys och MFD. Med hänsyn till dessa uppdrag och till övrigt pågående arbete anser inte utskottet att det finns skäl att ta något initiativ i enlighet med vad som begärs i motionen. Motionsförslaget bör därför avstyrkas.

Stockholm den 17 oktober 2017

På trafikutskottets vägnar

Jessica Rosencrantz

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Rosencrantz (M), Pia Nilsson (S), Suzanne Svensson (S), Edward Riedl (M), Lars Mejern Larsson (S), Tony Wiklander (SD), Sten Bergheden (M), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Jasenko Omanovic (S), Nina Lundström (L), Emma Wallrup (V), Robert Halef (KD), Johan Andersson (S), Erik Ottoson (M), Jimmy Ståhl (SD) och Lorentz Tovatt (MP).

Avvikande mening

Tillgängliga kommunikationer (L)

Nina Lundström (L) anför:

Jag anser liksom utskottsmajoriteten att åtgärder dels för att göra kollektivtrafiken användbar för personer med funktionsnedsättning, dels för att främja den digitala delaktigheten i grunden är demokratifrågor, dvs. det handlar om att skapa möjligheter för alla att på lika villkor arbeta, studera och delta i olika aktiviteter i samhället.

När det gäller de aviserade uppgifterna till Trafikanalys och Myndigheten för delaktighet vill vi liberaler dock se en bredare översyn, där man i ett sammanhang ser över de många olika insatser som finns för att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att förflytta sig. Jag anser således att kollektivtrafiken, bilstödet, mobilitetsstödet och färdtjänsten i stor utsträckning hänger ihop med varandra, men också med t.ex. ledsagning, hjälpmedel och parkeringstillstånd. Som exempel kan nämnas att en alltför snål tilldelning av parkeringstillstånd, eller avgiftsbeläggning av parkering för personer med funktionsnedsättning, i praktiken gör en anpassad bil svårare att använda.

Jag anser därför att det bör tillsättas en utredning som har i uppgift att se över hur olika insatser kan samverka och komplettera varandra för största möjliga delaktighet och självständighet för den enskilde. Jag vill även peka på att trafikutskottets uppföljning Hela resan hela året! – En uppföljning av transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning (2013/14:RFR5) visar att det fortfarande finns många hinder som försvårar resandet. Vidare visar uppföljningen att det görs olika insatser för att öka tillgängligheten, men att detta arbete i många delar inte är samordnat, och det finns mycket kvar att göra.

Jag anser därför att socialutskottet bör tillstyrka motion 2016/17:3752 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 3.